

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Ladislava Hejtmánka a soudkyň JUDr. Naděždy Treschlové a JUDr. Hany Kadaňové, Ph.D., ve věci

žalobce: **xxxx**

zastoupen ustanoveným zástupcem: Mgr. Daniel Kukla, advokát se sídlem České Budějovice, Kostelní 12

proti

žalovaným: 1) **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 1,

2) **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5,

v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti správního orgánu,

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

[1] Žalobce podal žalobu, v níž označil oba žalované, a uvedl v ní, že se domáhá, aby soud (A) deklaroval podle ust. § 44 správního řádu k projednání věci o určení právního vztahu a vydání deklaratorního rozhodnutí podle ust. § 142 odst. 1 správního řádu, podle ust. § 34 odst. 2, § 34 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., ve spojení s § 37 odst. 1 a § 59 odst. 1, že se započítává doba péče o osobu blízkou do starobního důchodu, po vzniku nároku žadatele o starobní důchod podle § 34 odst. 2 ve výši procentní výměry starobního

důchodu stanovená podle odstavce 1, zvyšuje pojištění za každých 90 dnů o 1,5% výpočtového základu, od xxxx, když vykonával výdělečnou činnost a nepobíral přitom starobní důchod ani invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně, dále aby (B) deklaroval, že se započítává doba péče o osobu blízkou podle odst. 3 § 34 výše procentní výměry starobního důchodu stanovená podle odst. 1 § 34, zvyšuje pojištění po vzniku nároku na tento důchod za každých 180 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5% výpočtového základu, když vykonával výdělečnou činnost a pobíral přitom starobní důchod ve výši poloviny podle § 37 odst. 1, dále aby (C) deklaroval existenci právního vztahu podle zákona č. 155/1995 Sb., podle § 34 odst. 2, 3, kterým se péče o osobu blízkou po přiznání starobního důchodu dne xxxx, resp. po xxxx, započítává do starobního důchodu, jež tvoří nedílnou přílohu tohoto rozhodnutí, a dále (D) aby deklaroval zánik vysloveného právního názoru na věc České správy sociálního zabezpečení Praha a Ministerstva práce a sociálních věcí Praha o nezapočtení doby péče do důchodu po vzniku nároku na starobní důchod od xxxx

[2] Městský soud v Praze podanou žalobu považoval podle svého obsahu jako žalobu na ochranu proti nečinnosti. Vzhledem k ujasnění procesního úkonu byl žalobci ustanoven jako zástupce advokát, který k výzvě soudu žalobu upravil tak, aby byla projednatelná podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „s.ř.s.“. Po této úpravě se žalobce domáhá, aby soud rozsudkem uložil druhému žalovanému povinnost vydat rozhodnutí ve věci žádosti žalobce ze dne 21. 6. 2017, 26. 2. 2018 a 26. 3. 2018 o započítání péče o osobu blízkou do starobního důchodu vykonávané po vzniku nároku na starobní důchod, a pokud to nebude možné, tak aby v téže věci soud uložil druhému žalovanému povinnost vydat osvědčení o této věci.

[3] Ustanovený zástupce v souladu s výzvou soudu upravil procesní návrh, a ve vylicení rozhodujících skutečností uvedl, že žalobce se svou žádostí vůči druhému žalovanému (ze dnů uvedených v předchozím odstavci) domáhal vydání rozhodnutí podle ust. § 142 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „*správní řád*“), ve věci započítání péče o osobu blízkou do starobního důchodu vykonávané po vzniku nároku na starobní důchod. Působnost druhého žalovaného je dána ust. § 5 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „*zákon č. 582/1991 Sb.*“). Žalobce uvádí, že druhý žalovaný postupovat podle ust. § 142 odst. 1 správního řádu a ve věci vydat rozhodnutí, případně podle ust. § 142 odst. 2 správního řádu a ve věci vydat osvědčení, když volba je na správním orgánu. Protože druhý žalovaný tímto způsobem nepostupoval, obrátil se žalobce na nadřízený správní orgán – prvého žalovaného, svou žádostí ze dne 26. 3. 2018, výsledkem nebylo vydání rozhodnutí ani osvědčení. Ve správním řízení první žalovaný podal určitou právní informaci, druhý žalovaný mu sdělil, že není kompetentní se vyjadřovat k výkladu právních předpisů. Tímto postupem žalobce vyčerpal procesní prostředky, které mu správní řád dává na ochranu proti nečinnosti. Poukazuje na ust. § 79 s.ř.s. a § 142 správního řádu, který ponechává na uvážení správního orgánu, zda vydá rozhodnutí či osvědčení. Pokud druhý žalovaný dospěl k závěru, že není povinen vydat rozhodnutí, byl povinen vydat osvědčení, při definici tohoto pojmu žalobce odkazuje na komentářovou literaturu.

[4] První žalovaný upozornil na žádost žalobce, že se domáhá vydání rozhodnutí po vzniku nároku na důchod, tedy ode dne, kdy dosáhl důchodového věku (za

předpokladu, že získal potřebnou dobu pojištění), tj. od 18. června 2017, do dne, kdy dosáhne věku 65 let, tj. do 18. dubna 2019. Podle ust. § 61a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o důchodovém pojištění“), zaniká nárok na invalidní důchod dnem, kterým jeho poživatel dosáhl věku 65 let, tímto dnem vzniká nárok na starobní důchod ve výši, v jaké náležel dosavadní invalidní důchod; kromě toho má pojištěnec možnost požádat o stanovení výše starobního důchodu podle obecných pravidel, přičemž mu náleží důchod vyšší. Ohledně otázky započítání doby „péče o osobu blízkou“, osoby, na něž se vztahuje, upravuje ust. § 5 odst. 2 písm. d) zákona o důchodovém pojištění, podle ust. § 12 odst. 1 tohoto zákona je tato doba tzv. náhradní dobou pojištění. Podle ust. § 33 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se po vzniku nároku na starobní důchod nezahrnují náhradní doby pojištění. V ust. § 34 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je uvedeno, že výše procentní výměry činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5% výpočtového základu měsíčně, v odst. 2 je uvedeno v jakém rozsahu se započítávají náhradní doby pojištění do doby pojištění do vzniku nároku na starobní důchod; po vzniku nároku na starobní důchod se jeho procentní výměra zvyšuje jen za dobu výdělečné činnosti (ust. § 34 odst. 2 až 5 zákona o důchodovém pojištění). Asistent sociální péče, který není registrován podle ust. § 78 a násl. zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, není z titulu své činnosti sám o sobě účasten důchodového pojištění. Podmínkou pro to, aby se doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. d) zákona o důchodovém pojištění hodnotila jako náhradní doba pojištění, je, že o době osobní péče rozhodl příslušný orgán sociálního zabezpečení. Podle ust. § 6 odst. 4 bod 12 zákona č. 582/1991 Sb. rozhoduje o době a rozsahu této péče příslušná Okresní správa sociálního zabezpečení, s tím koresponduje ust. § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., návrh na zahájení tohoto řízení se podává na předepsaném tiskopisu, tento návrh lze podat nejdříve po skončení uvedené péče nebo v době jejího trvání v souvislosti s podáním žádosti o přiznání důchodu, okresní správa sociálního zabezpečení pak předkládá České správě sociálního zabezpečení stejnopis rozhodnutí uvedeného v předcházející větě, o zápočtu této doby do doby pojištění rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení až v souvislosti s důchodovým řízením. Z této úpravy vyplývá, že ani první, ani druhý žalovaný, nemohou vydat závazné rozhodnutí, které žalobce požaduje, neboť působnost obou orgánů podle zákona č. 582/1991 Sb. je v tomto zákoně jasně vymezena, kdy ani jeden z orgánů není kompetentní k vydání takového rozhodnutí a platná právní úprava ani neumožňuje náhradní dobu pojištění v období před dosažením věku 18 let a po vzniku nároku na důchod započítat do doby pojištění. Argumentace žalobce ust. § 142 odst. 1 správního řádu není relevantní. O nárocích z důchodového pojištění, včetně zápočtu doby pojištění, rozhoduje příslušný orgán sociálního zabezpečení až v souvislosti s řízením o žádosti o přiznání důchodu.

[5] Druhý žalovaný s žalobou rovněž nesouhlasil, v reakci na původně formulovaný návrh výroku rozsudku poukázal na pravomoc veřejné správy a soudů, na to, že se žalobce částečně domáhá vydání rozhodnutí do budoucna, což je obecně nepřipustné, ohledně případné nečinnosti odkázal na subsidiaritu správního řádu, kdy jiný zákon nestanoví jiný postup. V tomto případě prokázání doby a rozsahu péče osoby osobně pečující o osobu, která je podle zákona č. 108/2006 Sb. závislá na pomoci jiné osoby, upravuje zákon č. 582/1991 Sb. v ust. § 6 odst. 4 písm. a) bodě 12 a § 85 odst. 2 stanoví podmínky žádosti, její náležitosti, okruh osob, které návrh mohou podat a pravomoc

okresních správ sociálního zabezpečení. Žalobci, kterému byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, vznikl dne xxxx nárok na starobní důchod, o který dosud nepožádal. Vzhledem k tomu, že návrh na zahájení řízení o prokázání doby péče o závislou osobu lze podat nejdříve po skončení této péče nebo době jejího trvání v souvislosti s podáním žádosti o přiznání důchodu, a k tomu, že o této žádosti rozhoduje příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, nelze druhé žalované vytýkat její nečinnost.

[6] Městský soud v Praze přezkoumal, zda v době vydání tohoto rozsudku je návrh důvodný (ust. § 81 odst. 1 s.r.s.), a o důvodnosti podané žaloby uvažil takto.

[7] Podle ust. § 142 odst. 1, 2 správního řádu: „(1) Správní orgán v mezích své věcné a místní příslušnosti rozhodne na žádost každého, kdo prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jeho práv, zda určitý právní vztah vznikl a kdy se tak stalo, zda trvá, nebo zda zanikl a kdy se tak stalo. (2) Podle odstavce 1 správní orgán nepostupuje, jestliže může o vzniku, trvání nebo zániku určitého právního vztahu vydat osvědčení anebo jestliže může otázku jeho vzniku, trvání nebo zániku řešit v rámci jiného správního řízení.“.

[8] Podle ust. § 6 odst. 4 písm. a) bod 12 zákona č. 582/1991 Sb.: „okresní správy sociálního zabezpečení rozhodují o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu, která je podle zvláštního právního předpisu 52b závislá na pomoci jiné osoby pečující osobně o osobu, která je podle zvláštního právního předpisu 52b závislá na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), jde-li o dobu péče o tuto osobu po 31. prosinci 2006, a o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je podle zvláštního právního předpisu 52b závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo stupni III (těžká závislost) anebo stupni IV (úplná závislost), jde-li o dobu péče o tuto osobu po 31. prosinci 2006, a o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu mladší 10 let, která je podle zvláštního právního předpisu 52b závislá na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost), ...“.

[9] Podle ust. § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.: „Doby péče uvedené v § 6 odst. 4 písm. a) bodech 11 a 12 se prokazují rozhodnutím okresní správy sociálního zabezpečení o době a rozsahu této péče. Návrh na zahájení řízení podle předchozí věty se podává na předepsaném tiskopisu; tento návrh lze podat nejdříve po skončení uvedené péče nebo v době jejího trvání v souvislosti s podáním žádosti o přiznání důchodu. Návrh na zahájení řízení podle věty první může podat i pozůstalý, který uplatňuje nárok na vdovský, vdovecký nebo sirotčí důchod po občanu, který pečoval o osoby uvedené v § 6 odst. 4 písm. a) bodu 11 nebo 12. Okresní správa sociálního zabezpečení předkládá České správě sociálního zabezpečení stejnopis rozhodnutí uvedeného ve větě první, a to do 8 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.“.

[10] Při posouzení důvodnosti podané žaloby soud nejprve zjišťoval, zda je možné vůbec v daném případě uvažovat o možnosti uložit veřejné správě povinnost vydat rozhodnutí nebo osvědčení, a dospěl k závěru, že tomu tak není, neboť obecnému postupu podle ust. § 142 odst. 1 správního řádu brání ust. § 142 odst. 2 správního řádu, který konkrétně neumožňuje vést samostatné řízení a vydání rozhodnutí nebo osvědčení bude meritorně řešeno v jiném správním řízení. Takovým řízením je přímo řízení podle ust. § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., v jehož rámci budou žalobcem nastíněné sporné otázky

posuzovány. Toto ustanovení tak je jiným správním řízením, čímž nelze postupovat podle obecného pravidla podle ust. § 142 odst. 1 správního řádu. Pro úplnost soud poznamenává, že již neposuzuje podmínky řízení podle ust. § 85 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., neboť žalobní tvrzení k takovému postupu nesměřují a žalobce se tohoto řízení svou žalobou nedomáhá.

[11] S ohledem na shora uvedený závěr pak již není potřeba řešit, který ze správních orgánů by měl nějaké řízení vést a který by tak byl pasivně legitimován v tomto soudním řízení. Ustanovený zástupce žalobce v upřesněném návrhu takovým úřadem uvedl druhého žalovaného (takže k prvému žalovanému tak není nutné se v tomto rozsudku nadále vyjadřovat), ani ten však k takovému řízení podle názoru soudu není ze zákona povinen, neboť tím je příslušná okresní správa sociálního zabezpečení, ale v řízení podle zákona č. 582/1991 Sb. Nicméně, jak bylo shora uvedeno, vzhledem k tomu, že podle názoru soudu postup podle ust. § 142 odst. 1 správního řádu je v daném případě vyloučen, je taková úvaha pouze hypotetická a pro samotnou věc bez praktického významu.

[12] V dané věci tak soud uzavírá, že podanou žalobu nepovažuje za důvodnou a proto ji zamítl (ust. § 81 odst. 3 s.ř.s.).

[13] Ve věci soud rozhodl rozsudkem bez nařízení jednání, neboť účastníci proti takovému postupu neměli ve stanovené lhůtě námitek a jednání k projednání žaloby nebylo nutné, když soud neprováděl další dokazování (ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.).

[14] Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ust. § 60 odst. 1 s.ř.s., podle kterého má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Vzhledem k tomu, že žalovanému státu tyto nevznikly, soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku.

[15] Pro úplnost soud dodává, že o odměně ustanovenému zástupci žalobci bude rozhodnuto samostatným usnesením.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou (2) týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 18. března 2021

JUDr. Ladislav Hejtmánek, v.r.
předseda senátu